

DYNAMICS AND CHALLENGES OF THE BUDGET PROCESS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

DINAMICA ȘI PROVOCĂRILE PROCESULUI BUGETAR ÎN REPU- BLICA MOLDOVA

GARȘTEA Adrian, student, specialitatea: Marketing și Logistică

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,

Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: garstea.adrian@ase.md

Abstract: *Procesul de elaborare a bugetului constituie un mecanism esențial pentru administrarea finanțelor statului, având rolul de a distribui resursele pentru atingerea scopurilor economice și sociale ale statului. Managementul bugetar public este influențat de diversele condiții economice, politice și sociale. Această lucrare examinează evoluția procesului bugetar din Republica Moldova, subliniind provocările principale și caracteristicile sale, bazându-se pe surse oficiale și pe date statistice accesibile.*

Keywords: *budget, budget revenues, expenses, stages, challenges, process, public debt*

JEL CLASSIFICATIONS: A1, D3, E5

INTRODUCERE

Procesul bugetar în Republica Moldova este reglementat de Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr. 847 din 24.05.1996. Această lege stabilește principiile generale, structura sistemului bugetar și etapele procesului bugetar. Sistemul bugetar este o parte integrantă a sistemului de finanțe publice ale statului, care constituie bugetul public național. În contextul Republicii Moldova, procesul bugetar a cunoscut, de-a lungul decadelor, diverse transformări, adaptându-se atât cerințelor interne ale economiei, cât și influențelor externe, inclusiv integrarea în structuri internaționale precum Uniunea Europeană și Fondul Monetar Internațional. Deși au existat progrese semnificative în modernizarea și transparentizarea procesului bugetar, Republica Moldova se confruntă în continuare cu multiple provocări. Printre acestea se numără deficitul bugetar constant, dificultățile în implementarea politicii fiscale și limitările resurselor financiare care afectează posibilitatea de a răspunde nevoilor cetățenilor și ale economiei.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Obiectivele bugetului de stat sunt: a) realizarea planurilor și scopurilor economice, sociale și de alte tipuri stabilite de Executiv; b) generarea resurselor necesare pentru susținerea inițiativelor Guvernului; c) menținerea unui echilibru bugetar esențial pentru asigurarea unei economii naționale stabile; d) garantarea gestionării eficiente, de calitate și responsabile a fondurilor disponibile pentru Guvern; e) prezentarea clară a planurilor și obiectivelor Guvernului care vor fi implementate din buget.

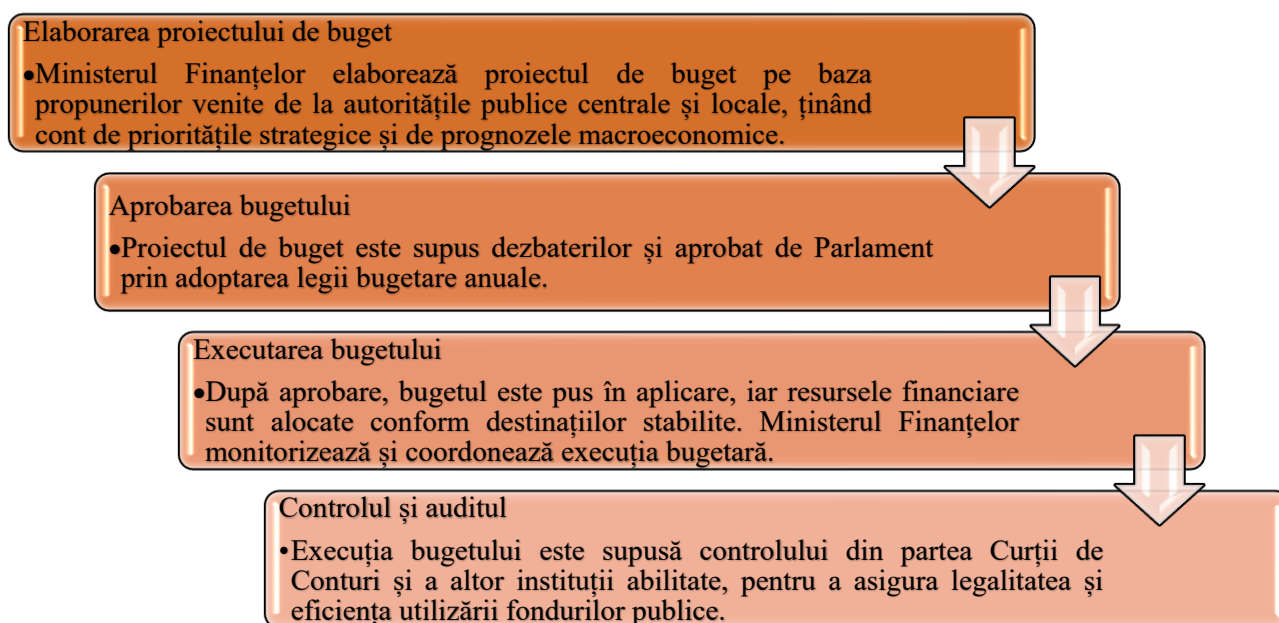

Figura 1. Etapele procesului bugetar

Sursa: elaborat de autor în baza datelor de pe www.mf.gov.md

Începând cu 2017, Republica Moldova a continuat să implementeze reforme fiscale și bugetare, aliniindu-se cerințelor externe, în special celor impuse de Uniunea Europeană și de Fondul Monetar Internațional (FMI). De asemenea, autoritățile naționale au încercat să îmbunătățească colectarea veniturilor, să reducă deficitul bugetar și să optimizeze cheltuielile publice.

Tabelul 1. Executarea bugetului public național între anii 2017 – 2023, milioane lei

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Venituri	53377,6	57995,9	62949,2	62650,0	77373,0	91505,4	102299,2
Cheltuieli și active nefinanciare	54522,4	59608,9	65975,6	73269,8	82013,5	100374,2	117871,1
Excedent (+), deficit (-)	-1144,8	-1613,0	-3026,4	-10619,8	-4640,5	-8868,8	-15571,9

Sursa: elaborat de autor în baza statisticii de pe www.statbank.statistica.md

În perioada 2017-2023, veniturile bugetare au înregistrat o tendință crescătoare, majorându-se de aproape două ori în această perioadă, datorită îmbunătățirii sistemului fiscal, extinderii bazei de impozitare și majorării taxelor și a impozitelor pe venit. Totodată, Republica Moldova a continuat să beneficieze de sprijin financiar din partea Uniunii Europene și altor instituții internaționale, care au contribuit la susținerea bugetului național.

În ciuda creșterii veniturilor, deficitul bugetar a rămas o problemă constantă, având în vedere cheltuielile pentru serviciul datoriei publice, plățile sociale și investițiile în infrastructură. Deficitul a fluctuat, atingând valori semnificative în anumiți ani, dar autoritățile au continuat să aplice măsuri de austeritate și reforme fiscale pentru a reduce această problemă.

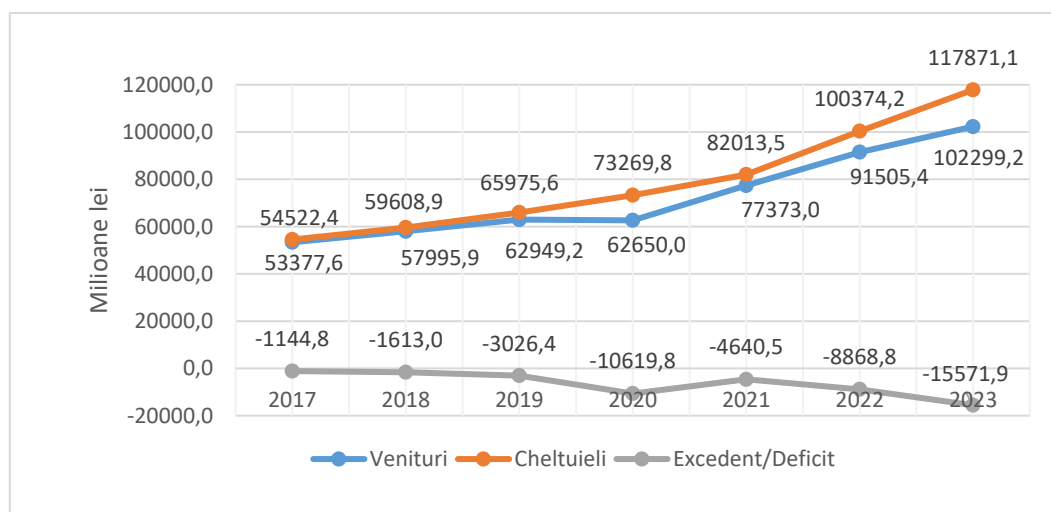

Figura 2. Executarea bugetului public național între anii 2017 – 2023

Sursa: elaborat de autor în baza statisticii de pe www.statbank.statistica.md

În ciuda progreselor realizate, Republica Moldova se confruntă cu multiple provocări în gestionarea bugetului public:

- Dependența de asistența financiară externă: Finanțarea multor proiecte și politici publice depinde de împrumuturi și granturi externe.
- Eficiența cheltuielilor publice: Necesitatea îmbunătățirii alocării resurselor pentru a maximiza impactul investițiilor în infrastructură, educație și sănătate.
- Reducerea economiei informale: Evaziunea fiscală și munca nedeclarată reduc veniturile la bugetul de stat.
- Creșterea capacității administrative: Modernizarea instituțiilor publice pentru a asigura o mai bună planificare și execuție bugetară.
- Deficitul bugetar: Deși au fost făcute progrese în reducerea deficitului, acesta rămâne o problemă persistentă. Dependența de împrumuturile externe și volatilitatea veniturilor fiscale reprezintă factori care pun presiune pe bugetul național.
- Corupția și transparența: Un alt aspect important este necesitatea de a spori transparența în procesul bugetar și de a combate corupția în utilizarea resurselor publice. Lipsa unei monitorizări eficiente poate duce la utilizarea inefficientă a fondurilor publice.
- Ineficiența administrativă: Deși au fost făcute eforturi pentru a îmbunătăți colectarea taxelor, administrarea fiscală rămâne o provocare majoră, în special în zonele rurale sau în cazul sectorului informal.

Procesul bugetar al Republicii Moldova se confruntă cu o serie de provocări majore care afectează stabilitatea financiară și dezvoltarea economică sustenabilă a țării. Printre cele mai semnificative dificultăți se numără deficitul bugetar persistent și creșterea datoriei publice, care limitează capacitatea statului de a investi în sectoare cheie precum educația, sănătatea și infrastructura. Pentru a depăși aceste provocări, Republica Moldova trebuie să continue implementarea unor reforme structurale în domeniul fiscal, să îmbunătățească transparența procesului bugetar și să consolideze instituțiile responsabile de gestionarea resurselor publice. Doar printr-o mai bună administrare fiscală și o utilizare mai eficientă a resurselor, țara va putea asigura o dezvoltare economică sustenabilă și va întări încrederea cetățenilor în sistemul fiscal și instituțiile statului.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

În concluzie, dinamica și provocările procesului bugetar în Republica Moldova reflectă complexitatea adaptării unui sistem financiar la nevoile economice și sociale ale țării, dar și influențele externe și interne care modelează acest proces. Deși au fost înregistrate progrese semnificative

în ceea ce privește transparența și eficiența alocării resurselor, țara se confruntă în continuare cu provocări majore, cum ar fi insuficiența veniturilor bugetare, gestionarea deficitului fiscal și implementarea reformelor structurale. De asemenea, instabilitatea politică și lipsa unei strategii fiscale pe termen lung constituie obstacole importante în dezvoltarea unui proces bugetar sustenabil. În acest context, continuarea reformelor, creșterea eficienței colectării veniturilor și promovarea unei guvernări financiare mai transparente vor asigura stabilitatea economică și prosperitatea pe termen lung a Republicii Moldova.

REFERINȚE:

1. Biroul Național de Statistică (n.d.). Date statistice despre executarea bugetului public național. https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__25%20FIN/FIN010100.px/table/tableViewLayout2/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
2. Euromonitor (2023). *Provocări a procesului bugetar*. https://www.euromonitor.md/wp-content/uploads/2023/10/Toolkit_bugetare_16.10.23-2.pdf?utm_source
3. Ministerul Finanțelor (n.d.). Etapele procesului bugetar. <https://www.mf.gov.md/ro/buget/informa%C8%9Bii-cu-caracter-metodologic>
4. Parlamentul Republicii Moldova (n.d.). Informație generală despre legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=88795&lang=ro

Coordonator științific: MARGINEANU Aureliu, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: margineanu.aureliu@ase.md